

УДК 378:796.075

DOI:

*Світлана Криштанович, кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри економіки, менеджменту та готельно-ресторанного бізнесу
Львівського державного університету фізичної культури*

ЦІННІСТЬ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Проведено аналіз наукових досліджень щодо розробки різних моделей формування професійної компетентності фахівців в системі вищої освіти України. Запропоновано модель формування професійної компетентності менеджерів фізичної культури і спорту, в основу якої входять чотири блоки, а саме методично-цільовий, предметно-змістовий, проєсуральний та діагностично-результативний. Розкрито зміст кожного з цих блоків. Визначено цінність запропонованої моделі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, зокрема вона дозволяє не тільки прогнозувати цей процес, а й довести його до фактичної реалізації, використовуючи не тільки її окремі елементи, а й зв'язки між ними.

Ключові слова: модель; професійна компетентність; менеджер; фізична культура; спорт.

Літ. 8.

*Svitlana Kryshchanovych, Ph.D.(Public Administration),
Associate Professor of the Economics, Management and Hotel-Restaurant Business Department,
Lviv State University of Physical Culture*

VALUE OF MODEL OF FORMING OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE MANAGERS OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

The analysis of the scientific works on the development of different models of the formation of professional competence of specialists in the system of higher education in Ukraine is carried out. The model of formation of professional competence of managers of physical culture and sport is offered. The basis of the model of professional competence of future managers of physical culture and sports is four blocks, which are built in spiral, pyramidal, linear forms and give an idea of various aspects of the process of formation of professional competence, namely: methodological, objective, substantive, procedural and diagnostic-effective. The content of each of these blocks is revealed. The proposed model corresponds to the basic criteria for the formation of professional competence, in particular such as: motivational, cognitive, information-technological, creative, control-diagnostic, social-personal and self-development. This allows intensifying the cognitive coaching activity of future managers of physical culture and sports in order to form new knowledge, skills and abilities in them through a system of content modules based on the previously formed level of their preparation through established interdisciplinary connections. The proposed model substantiates psychological and pedagogical conditions that influence the effectiveness of the process of forming the professional competence of future managers of physical culture and sports. The proposed model takes into account the peculiarities of the gradual formation of knowledge and skills of professionals in the field of professional activity. The value of the reasoned model lies in the fact that it allows to ensure the formation of the professional competence of future managers of physical culture and sports in a trajectory that takes into account the directions of the development of education in the state, the integration unity of the world and European educational space, the demand of the domestic and international labor markets and employers, and provides step by step in getting the predicted results. The result of implementing the model of professional competence of future managers of physical culture and sports should be a highly skilled specialist in this field with a high level of professional competence.

Keywords: a model; professional competence; a manager; Physical Education; a sport.

Постановка проблеми. Створення сучасної моделі професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту була зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, політичному житті країни, викликами глобалізації, об'єктивними потребами підвищення якості зростанням рівня вимог до навчально-методичного, науково-методичного та інформаційного забезпечення професійної компетентності цих фахівців з урахуванням їхніх

особистісно-професійних запитів і потреб, професійного досвіду.

Зазначимо, що “модель” в перекладі з французької мови *modele* – міра, зразок, норма; у перекладі з латини – образ, зменшений варіант, спрощений опис складного явища чи процесу.

Важливим для розробки моделі було врахувати дослідження вітчизняних науковців щодо змісту та ролі професійної компетентності у різних сферах діяльності майбутніх фахівців. Аналіз наукових робіт свідчить, що дослідники

ЦІННІСТЬ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

А. Білошицький [1], Н. Василюшина [2], О. Ельбрехт [3], Є. Іванченко [4], І. Саух [5], М. Скварок [6], О. Солтик [7] та інші пропонували різні моделі формування професійної компетентності. Вони акцентували увагу на особливостях створення моделей формування професійної компетентності для різних спеціалістів в системі вищої освіти України. Однак дослідження моделі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту залишилось поза увагою.

Мета статті – визначення цінності моделі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, що сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців даної галузі.

Аналізуючи розглянуті вимоги формування моделі професійної підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту та беручи до уваги процес оновлення вищої освіти [1; 3], ми зробили висновок, що сучасна модель формування їх професійної компетентності має включати систему компонентів, які будуть об'єктивно доносити інформацію про мету, зміст, характер і результат їх професійної діяльності.

В основу моделі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту покладено чотири блоки, які вибудовані у спіральній, пірамідальній, лінійній формах і дають уявлення про різні аспекти процесу формування професійної компетентності, а саме: *методично-цільовий, предметно-змістовний, процесуальний та діагностично-результативний.*

Методично-цільовий блок моделі розкриває мету формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту в процесі їх фахової підготовки, методологічні підходи і тенденції розвитку їх професійної освіти. Цільовий компонент моделі передбачає усвідомлення студентами мети і завдань їх професійної діяльності, послідовне формування цілей і завдань на кожному етапі підготовки та навчання [4; 6]. Він передбачає формування операційно-процесуальної складових діяльності менеджера фізичної культури і спорту. Методологічно-цільовий блок моделі також включає методологічні підходи. Зокрема, системний підхід, на нашу думку, дозволяє розглянути даний процес у вигляді системи структурних компонентів, які базуються на формуванні досвіду, а саме: пізнавальної діяльності, практичної діяльності, креативного, творчого мислення та об'єктивного відношення менеджерів фізичної культури і спорту до їх майбутньої професійної діяльності.

Предметно-змістовий блок охоплює систему знань, умінь та навичок з професійно-орієнтованих дисциплін, структурні компоненти формування професійних компетентностей майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту та їх функції, принципи, методи, форми, засоби та педагогічні умови формування професійних компетентностей тощо [5]. Його зміст спрямований на реалізацію навчальної, пізнавальної та розвивальної функцій майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту. Навчальна функція передбачає оволодіння студентами фундаментальних знань із фахової діяльності, формування у них професійних вмінь для успішної діяльності в організаціях спортивного спрямування. Розвивальна функція полягає у розвитку професійних здібностей цих фахівців, формуванні у них творчого підходу до професійної діяльності. У процесі набуття професійних знань та вмінь має відбуватися розвиток їх особистісних і професійних навичок.

Найбільш цінним в реалізації предметно-змістовного блоку є обґрунтування необхідності проведення інтегрованих занять. По-перше, це відкриває можливість ефективно реалізувати міжпредметні зв'язки, по-друге, це забезпечує внутрішню мотивацію студентів до сприйняття та засвоєння знань. Підтверджує необхідність впровадження в практику роботи нових форм занять, так у Львівському державному університеті фізичної культури було запроваджено методичний семінар "Нові форми занять – шлях до високого професіоналізму спеціаліста".

Процесуальний блок моделі характеризує підходи, принципи, методи, форми, засоби та педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту у процесі фахової підготовки. Він враховує важливі рівні класифікації принципів, а саме [5]: системності, науковості, свідомості, доступності, самостійності, розвитку творчого взаємозв'язку та взаємодії, активності, зв'язку теорії з практикою, взаємозбагачення, наочності, використання досвіду, подолання стандартів діяльності та мислення, оптимального вибору засобів навчання, ситуативності та інтеграції навчання.

Цей блок відображає організаційно-методичні умови особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, зміст педагогічних технологій, які спрямовані на реалізацію їх професійної підготовки. Процесуальний компонент розроблявся з урахуванням наявності тісного взаємозв'язку змістового та процесуального аспектів навчально-

ЦІННІСТЬ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

виховного процесу, і передбачає певні особливості використання традиційних методів щодо їх застосування під час реалізації технології навчання.

Діагностично-результативний блок моделі визначає критерії і рівень сформованості професійної компетентності менеджерів фізичної культури і спорту та результати їх підготовки. Він включає дві групи критеріїв [7]: критерії, які відображають рівень сформованої професійної компетентності та її складових, що характеризують набуті професійні знання, які має засвоїти майбутній менеджер фізичної культури і спорту – це професійні функції, види професійної діяльності, а також критерії, що репродукують ефективність особистісної складової та розкривають професійне самовизначення, професійну самореалізацію та професійну самоактуалізацію особистості майбутнього менеджера фізичної культури і спорту.

Використовуючи загальноприйняті критерії, шкалу оцінювання, а також напрацювання виокремлені [8] у діагностично-результативному блоці моделі виділено наступні критерії: це такі критерії, як операційно-процесуальний, мотиваційно-ціннісний, особистісно-професійний та різні засоби, види, організаційні форми, методи оцінювання, зокрема тести закритої форми та відкритої, відповідь яких будується за принципами класифікації.

Реалізація вимог цього блоку свідчить, що набута професійна компетентність менеджерів фізичної культури і спорту дозволить їм здійснювати майбутню професійну діяльність в освітніх установах, спортивних клубах, фізкультурно-спортивних організаціях, професійних спортивних командах, комерційних фізкультурно-спортивних організаціях, недержавних установах, у яких відбувається підприємницька діяльність, адже процес комерціалізації фізичної культури і спорту набуває в нашій країні все більшого інтересу.

Запропонована модель відповідає основним критеріям формування професійної компетентності, зокрема таких як: мотиваційний, когнітивний, інформаційно-технологічний, креативний, контрольно-діагностичний, соціально-особистісний і саморозвивальний. Це дозволяє активізувати пізнавальну коучингову діяльність майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту щодо формування в них нових знань, умінь і навичок через систему змістовних модулів на базі сформованого раніше рівня їх підготовки через встановлені міжпредметні зв'язки.

Оскільки, сучасне суспільство потребує зміни

акцентів освіти з принципу адаптивності на принцип компетентності випускника, запропонована модель передбачає набуття базових знань, розвиток особистісних характеристик та вміння застосовувати їх в майбутній професійній діяльності. Тому, модель є компетентнісною та суттєво відрізняється від традиційної знанневої моделі. Основною її відмінністю є наявність модульної структури, формування якої відбувається, як під впливом викладача, який забезпечує базову підготовку, так і з урахуванням індивідуальних здібностей кожного студента на шляху оволодіння ним професійно-діяльними навичками.

Для реалізації успішної підготовки менеджера фізичної культури і спорту та його професійної компетентності рекомендована модель містить науково обґрунтовані нормативи та вимоги до змісту його професійної діяльності та навичок особистості, як фахівця. Це дозволить їм ефективно виконувати визначені функціональні обов'язки.

Щодо нормативно-правового рівня підготовки менеджерів фізичної культури і спорту та формування у них професійної компетентності, то в запропонованій моделі передбачено використання законодавчої бази, яка має забезпечити майбутню професійну діяльність менеджерів фізичної культури і спорту, а саме чіткими знаннями в аспекті розробки технічних вимог до якості фізкультурно-спортивних послуг, експлуатації спортивних споруд, з урахуванням норм стандартизації та сертифікації. Це в значній мірі буде сприяти забезпеченню якісного формування професійної компетентності цих фахівців із чітким визначенням їх відповідальності за доручений напрямок діяльності.

В моделі визначено комплекс педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, пріоритетними з яких є науково-методичні: належний науковий супровід формування професійної компетентності цих фахівців; урахування міжнародного досвіду при розробленні стандартів для випускників спортивних вузів та сегменту Національної рамки кваліфікацій вищої освіти, які пов'язані зі спортивною освітою; врахування основних вимог навчальних програм, побудованих на компетентнісній основі з описом компетентності для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня спортивного менеджера; кореляція варіативної частини змісту освіти для цих фахівців; застосування міжпредметних технологічних карт і конкретно-предметних шляхів реалізації компетентнісного підходу в процесі

ЦІННІСТЬ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

формування окремих компетенцій спортивних фахівців; забезпечення оптимального поєднання форм навчальної діяльності студентів.

У запропонованій моделі обґрунтовані психолого-педагогічні умови, що впливають на результативність процесу формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту. Вони передбачають успішне впровадження моделі шляхом забезпечення таких організаційно-педагогічних умов [2], як:

- створення середовища, максимально наближеного до майбутньої професійної діяльності менеджерів фізичної культури і спорту;
- мотивування студентів до особистісно-професійних змін під час навчання;
- стимулювання студентів до професійного коучингу у самостійній роботі;
- педагогічна допомога студентам у набутті професійної майстерності в процесі оволодіння підготовленого і рекомендованого нами спецкурсу “Основи професійного самовдосконалення майбутнього менеджера фізичної культури і спорту”.

Ці умови ґрунтуються на положеннях педагогічної науки про те, що для розвитку відповідних якостей майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, необхідно ставити їх в такі умови, в яких вони змогли б проявити та закріпити свої знання та уміння. Встановлено, що визначені педагогічні умови перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності.

Враховуючи необхідність оптимізації процесу підготовки студентів інститутів фізичної культури до професійної діяльності на основі моделі спеціаліста в розробленій моделі формування професійної компетентності майбутнього менеджера фізичної культури і спорту було визначено, що перетворення цих особистостей в процесі навчання безпосередньо залежить від їх ставлення до набуття навичок професійної діяльності та отриманих знань. У свою чергу, ефективність цього процесу залежить від досвіду педагогічної діяльності викладачів фізичної культури, їх універсальності, багатофакторності, вміння так організувати навчальний процес, щоб він значною мірою сприяв підвищенню рівня засвоєння студентами навчального матеріалу, спрямованого на формування у них професійної компетентності. Відповідно до професійної позиції викладачів, які забезпечують процес формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, в моделі акцентується увага на врахуванні викладачами таких факторів, як: їх професійні позиції мають здійснюватися в рамках освітнього процесу

відповідного навчального закладу; навчально-виховний процес повинен спрямовуватися на освоєння студентами фахових компетенцій та вміння застосовувати їх у майбутній професійній діяльності.

Запропонована модель враховує особливості поетапного формування у фахівців знань та умінь щодо професійної діяльності. На початковому етапі необхідно вивчити ринок праці щодо потреб навиків у підготовці майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту та відповідно до кон'юнктури ринку та готувати фахівців, які здатні ефективно забезпечити виконання поставлених перед ними завдань.

На наступному етапі підготовка спортивних менеджерів спрямовується на застосування практик, набутих під час навчання. Зокрема, ці фахівці мають вміти: організувати й управляти довіреною їм ділянкою спортивного комплексу; виконувати вимоги щодо ефективної організації діяльності персоналу; управляти ресурсами і витратами щодо розроблених ними спортивних проєктів; приймати ефективні управлінські рішення з урахуванням досягнутих результатів та кон'юнктури ринку тощо.

На завершальному етапі підготовки менеджери фізичної культури і спорту, з уже набутим рівнем професійної компетентності, мають вміти реалізувати розроблені ними проєкти, спрямовані на створення відповідної інфраструктури та залучення населення до масових фізкультурно-спортивних заходів тощо.

Запропонована модель є моделлю прийняття рішень. Успішність впровадження такої моделі на практиці залежить від дотримання наукових підходів до її побудови, а саме: визначення чітко обґрунтованих завдань і вибору стратегії, її реалізації з наступною апробацією, впровадження та можливості вдосконалення й коригування. Цінність обґрунтованої моделі полягає в тому, що вона дозволяє забезпечувати формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту за траєкторією, яка максимально враховує напрями розвитку освіти в державі, інтеграційну єдність світового та європейського освітнього простору, попиту вітчизняного та міжнародного ринків праці та роботодавців і забезпечує поетапність в отриманні спрогнозованих результатів.

Рекомендована модель розкриватиме наступні функції в процесі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту, а саме:

- 1) освітню, яка формує у студентів необхідні фахові знання;

ЦІННІСТЬ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

2) виховну, що сприяє реалізації в майбутньому життєвих установок і принципів, ідеалів і стандартів професійної поведінки;

3) коучингову, яка є важливою умовою формування фахівця, як особистості та забезпечує його підготовку до самостійної професійної діяльності та самореалізації;

4) інноваційну – вона формує у студентів готовність до вирішення професійних завдань і сприяє розвитку таких якостей, як професійна мобільність, можливість адаптації до швидких змін щодо професійної діяльності, розвиває у них вміння відтворювати, одержувати, зберігати, відбирати, інтегрувати та передавати отриману інформацію.

Висновок. Отже, запропонована модель формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту характеризується як відкрита, адаптивна і прогностична. Вона ґрунтується на засадах диференційованого підходу, враховує інтеграційні процеси світового та європейського освітнього простору, корелюється із соціально-економічними, освітніми програмами розвитку держави, передбачає неперервну освіту цих фахівців з використанням зарубіжного досвіду підготовки спортивних менеджерів, передбачає необхідність поетапної модернізації змісту навчального процесу у вузах спортивного профілю.

Таким чином, цінність запропонованої моделі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту – це те, що вона дозволяє не тільки прогнозувати цей процес, а й довести його до фактичної реалізації, використовуючи не тільки її окремі елементи, а й зв'язки між ними. За допомогою такої моделі постає також можливість методично забезпечити реалізацію основних її концептуальних положень, певною мірою технологізувати процес розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів. Результатом реалізації моделі формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту має стати висококваліфікований фахівець в цій галузі з високим рівнем професійної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білощицький А. О. Методи та моделі комплексного інформаційно-освітнього середовища в умовах розвитку вищого навчального закладу: дис. ... канд. наук: 05.13.06 / Білощицький Андрій Олександрович. – Київ, 2007. – 243 с.
2. Василишина Н. М. Структурно-функціональна модель викладача вищої школи в Україні // Інженерні та освітні технології. – 2016. – № 2 (14). – Режим доступу: www.eetecs.kdu.edu.ua.

3. Ельбрехт О. Підготовка менеджерів в Україні в контексті сучасних світових тенденцій розвитку освіти / О. Ельбрехт // Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць. – Вип. 41 / За заг. ред. проф. В. І. Сипченка. – Слов'янськ: СДПУ, 2009. – С.30–38.

4. Іванченко Є. А. Модель формування професійної мобільності майбутніх економістів / Є.А. Іванченко // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського: (Зб.наук.пр.). – 2004. – Вип. 12. – С. 11–16.

5. Саух І. В. Моделі професійної компетентності менеджера туристичної індустрії як основа конкурентоспроможності галузі / І. В. Саух. // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_38

6. Скварок М. Ю. Модель професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів до проєктування одягу засобами інформаційних технологій / М. Ю. Скварок / // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол. ред.: М.Т. Мартинюк]. – Умань: ФОРМ ЖОВТНИЙ О. О., 2015. – Вип. 1. – С. 324 – 331.

7. Солтик О. О. Формування концептуальної моделі професійної діяльності викладача фізичного виховання вищого навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. наук із фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 / О. О. Солтик. – Київ, 2003. – 21 с.

8. Оргинський В. А. Педагогіка вищої школи / В. А. Оргинський. – Київ: Вища школа, 2009. – 470 с.

REFERENCES

1. Biloshytsyi, A. O. (2007). Metody ta modeli kompleksnogo informatsiino-osvitnogo seredovyschcha v umovakh rozvytku vyshchogo navchalnogo zakladu [Methods and models of integrated information and educational environment in the conditions of development of higher educational institution]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 243 p. [in Ukrainian].
2. Vasylyshyna, N. M. (2016). Strukturno-funktsionalna model vykladacha vyshchoi shkoly v Ukraini [Structural and functional model of the teacher of higher education in Ukraine]. *Engineering and educational technologies*, no. 2 (14), available at: www.eetecs.kdu.edu.ua [in Ukrainian].
3. Elbrekht, O. (2009). Pidgotovka menedzheriv v Ukraini v konteksti suchasnykh svitovykh tendenzii rozvytku osvity [Training of Managers in Ukraine in the Context of Contemporary World Development Trends]. *Humanization of the educational process*, vol. 41, Sloviansk: SDPU, pp.30–38. [in Ukrainian].
4. Ivanchenko, Ye. A. (2004). Model formuvannia profesiinoi mobilnosti maibutnix ekonomistiv [Model of formation of professional mobility of future economists]. *Scientific Herald of the Southern Ukrainian State Pedagogical University named after. K. D. Ushinsky*, vol.12, pp. 11–16. [in Ukrainian].
5. Saukh, I. V. (2010). Model profesiinoi kompetentnosti menedzhera turystychnoi industrii yak osnova konkurentospromozhnosti galuzi [Models of professional competence of the tourism industry manager as the basis of the industry's competitiveness]. *Economy*.

**ТАЛАНТ ПОМНОЖЕНИЙ НА ПРАЦЮ: ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА
ВИДАТНОЇ БАНДУРИСТКИ ЛЮДМИЛИ ПОСІКІРИ**

Management. Innovations. No. 2, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_38 [in Ukrainian].

6. Skvarok, M. Yu. (2015). Model profesiinoi pidgotovky maibutnikh inzheneriv-pedagogiv do proektuvannia odiagu zasobamy informaziinykh tekhnologii [Model of professional training of future engineers-teachers for the design of clothing by means of information technology]. *Collection of scientific works of Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna*. Uman: FOP Zhovtyi O.O. vol. 1, pp. 324–331. [in Ukrainian].

7. Solytk, O. O. (2003). Formuvannia konseptualnoi modeli profesiinoi diialnosti vykladacha fizychnogo vykhovannia vyshchogo navchalnogo zakladu [Formation of a conceptual model of professional activity of a teacher of physical education at a higher educational establishment]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 21 p. [in Ukrainian].

8. Ortynskyi, V. A. (2009). *Pedagogika vushchoi shkoly* [Pedagogy of high school]. Kyiv, Vyshcha shkola, 470 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 02.07.2018

УДК 78.071(092)

DOI:

Оксана Бобечко, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Юліана Мярковська, студентка магістратури
Інституту музичного мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

**ТАЛАНТ ПОМНОЖЕНИЙ НА ПРАЦЮ: ШТРИХИ ДО ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА
ВИДАТНОЇ БАНДУРИСТКИ ЛЮДМИЛИ ПОСІКІРИ**

Статтю присвячено висвітленню життєвого та творчого шляху видатної бандуристки, народної артистки України, професора Людмили Посікіри в контексті розвитку загально-національної культури українського народу в сучасних умовах. Проаналізовано концертно-виконавську діяльність мисткині та виявлено її визначальні риси. Особливу увагу в розвідці приділено її плідній праці на педагогічній ниві. Розглянуто громадську та просвітницьку діяльність бандуристки, а також її здобутки в навчально-методичній роботі.

Ключові слова: Людмила Посікіра; бандуристка; співачка; мисткиня; бандурне мистецтво; епічний репертуар.

Лім. II.

Oksana Bobechko, Ph.D. (Art Studies), Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocal Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Yuliana Myarkovska, Master Student at the Institute of Musical Art
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

**TALENT MULTIPLIED BY LABOR: STROKES TO THE CREATIVE PORTRAIT OF AN
OUTSTANDING BANDURIST LYUDMYLA POSIKIRA**

The article is devoted to the coverage of the life and creative path of the outstanding bandurist, People's Artist of Ukraine, Professor Lyudmyla Posikira in the context of solving the urgent issues of preservation and further development of the performance on folk musical instruments as an integral part of the national culture of the Ukrainian people in the modern conditions. The concert and performance activity of the artist and one's defying features are revealed. The performer's repertoire of the artist is examined and its dominant genres are determined, namely, epic and lyric and dramatic works: Ukrainian folk historical dumas "About the Cossack Bandura", "Storm on the Black Sea"; the author's works "Crying Yaroslavna" (on the composition of T. Shevchenko, music by F. Kucherenko), "The Duma about the Cossack Graves" (A. Kos-Anatolsky); solospivs "When you hear at night" (D. Sichynskiy to the words of I. Franko), "Do not forget the young days" (music by M. Lysenko) and others. The most significant concerts from the creative bandurist's performances are analyzed. Particular attention is paid to the fruitful work in the pedagogical field, the best bandurist students who are active participants in the artistic life of Ukraine, and also represent our country far beyond its borders are mentioned in the article. The public and educational work of the bandurist, its achievements in teaching and methodical work are considered, namely: the creation of a concert and pedagogical repertoire for bandura players, which is represented by the teaching aids – "Pedagogical repertoire of the bandura-singer: a manual" and "The bird was singing: a collection of vocal works